

הלכות תפילין סימן כט ל

כט ובו סעיף אחד:

א	ר"ל"ש ה"ת"ם נ"ס
ב	ר"ת והוספות
ג	נמנוחות ל"ו ונמנה
ד	דוכמי
ה	א ברכות ט'
ו	ב תוספות נ"ס
ז	הירושלמי ג מנחות
ח	ל"ו ד הרמב"ם פ"ד
ט	מה"ת ורל"ש
י	נפירות הגמרא
יא	ה ש"ס נמנוחות ל'
יב	ג"ה הר"ף ו' ש"ס
יג	נגמרא

א (ה) (א) אין לברך שום ברכה כשחולץ תפילין אפי' כשחולצם ערב שבת (ב) בין (ג) השמשות:

ל זמן הנחתן. ובו ה' סעיפים:

א זמן (א) הנחתן בבוקר משיראה את חבירו י'הרגיל (ב) עמו (ה) קצת ברחוק ד' אמות ויכירנו?
 ב י'אסור להניח תפילין (ג) בלילה שמא ישכחם (ד) ויישן (ז) [ה] בהם. י'אם הניחם (ה) קודם שתשקע החמה וחשכה עליו אפילו הם עליו (ו) כל הלילה (ז) מותר (ח) ואין (א) [ג] מורין כן.
 * י'אם לא חלץ תפילין מששקעה חמה מפני שלא היה לו מקום לשמרון (ט) * ונמצאו עליו כדי לשמרון * מותר (ד) ומורין כן: * ג' יהיה רוצה (י) לצאת לדרך (יא) בהשכמה (יב) מניחם

שערי תשובה

(ה) [א] נה"ט ענה"ט וכתבו האחרונים רמו פסוק אדם ציקר כו' לפי שרש"י פירש שמה יפיה נה"ט שהוא מעשה נהמה ואינו כבוד לתפילין ותפילין נקראו יקר כדלמרינן במגילה ויקר אלו תפילין וי"ש אדם ציקר ר"ל תפילין לא ילין ולירך להסירם כיון שצעת השינה נמשל כנהמות כו' והוא רמו נאה: [ג] מורין כן. ענה"ט ועיין מ"ש בהלכות יציאת * שהאר"י היה מהר מאד לחולצן אחר מידי ולא ידעתי למה לא מתרץ שם כהאי חלוקה וק"ל. עיין נחשבות יד אליהו סי"ט. ובספר יד אהרן:

(ה) קצת. דאלו הרבה יכירנו אפי' מרחוק ואינו רגיל כלל לא יכיר אפי' בקרוב מאוד: (ג) נה"ט. וחישינן שמה יפיה נשינתו אבל מדאורייתא מותר להניח בלילה דאנן קי"ל לילה זמן תפילין: (ג) מורין כן. ור"ל ברבים נריך לחולצן מ"א. כתב השכנה"ג מנהגי שציוס נוס חשונה שאחר המנחה אני עומד בקהל עד ערביה שלא להסיר תפילין וטעם עד אחר תפלת ערביה דכיון דלילה זמן תפילין אלא שלכתחלה אין להניחם מאחר שכבר הם עלי משעת המנחה טוב שלא לחלצן עד אחר תפלת ערביה לפיכך נט"ו שמיניחין תפילין בתפלת המנחה אין לחלצן אותם קודם תפלת ערביה ומה שהעם נוהגים לחלצן אותם היינו טעמא דלאו כ"ע דיני גמירי ומכס הדור אין להם להורות דהא אין מורין כן ע"כ. ור"ל הלכות תפילין אות ע"ט. וכתב ע"ת שדבריו נכונים ע"ש. וכן פסק בהלכות מ"א סימן רל"ח ע"ש. אבל מהרי"ל בהלכות ט"ו כתב שהיה חולץ תפילין שלו מיד אחר קדושה למנחה. וכן נראה דעת המ"א שכתב ברבים נריך לחולצן. וכן הכריע בתשובת שבות יעקב ח"צ סימן כ"ד ע"ש: (ד) ומורין כן. ונריך שיאמר שעושה כן כדי לשומרון. אבל לכתחלה אין מורין להניחם בשביל השמירה

ביאור הלכה

נריך שיהא למעלה בעורף ולא למטה נמפרקת הנואר:
 * אם לא חלץ תפילין מששקעה חמה. ר"ל גמר שקיעה הוא לאח הכוכבים דלא הוא זמן חליפת תפילין מדינה דאלו בין השמשות אפילו אם היה לו מקום לשמרון אין נריך לחלצן כן מוכח נמנוחות ל"ו ע"כ אפילו למאן דאית ליה לילה לשמוע ל"ו ע"כ תפילין וי"ש לדידן דפסקינן לילה זמן תפילין וכן כתב הנוטע והפמ"ג דמורין כן לכתחילה: * ונמצאו עליו כדי לשמרון. עיין נמ"א שכתב דנריך שיאמר להם כן שעושה כדי לשמרון וכן מוכח נגמרא ונלאו כל המפרשים הפמ"ג והמה"ש והאחר"ם דנגמרא משמע להיפך נמעשה דרב אשי ע"ש ולענין דנראה פשוט דהוא נא להוסיף על דברי המחבר דאפילו אם נאמרו אין כונתו בשביל השמירה רק שהוא אומר להם כן שעושה בשביל השמירה כדי שלא יצאו להסיר להניח לכתחילה בלילה ג"כ די נכך וכן מוכח מהד"א שם נגמרא נמעשה דרב אשי: * מותר ומורין כן. עיין נמ"ג נמ"ש דיש מקילין אפילו להניח לכתחילה בשביל השמירה וי"ל פשוט דאף דמותר לכון או נמחשכמו שזכרנו לשם מנחה וכדמוכח נמעשה דר"א

1234567

א (א) הנחתן. ר"ל תחלת זמן הנחתן משיראה ומצותן כל היום וכדלקמן בסימן ל"ו ע"ש והטעם (ה) דער זמן הזה חיישינן שמא יישן בהם ובכלל לילה הוא לענין תפילין: (ב) עמו קצת. דאלו הרבה יכירנו אפילו מרחוק ואינו רגיל כלל לא יכיר אפילו בקרוב מאוד: (ג) בלילה. ובין השמשות מדברי המג"א משמע דמותר לכתחלה להניח אבל בפמ"ג מסתפק בזה אם לא שלא קיים עדיין מצות תפילין באותו יום דאז יניחם בין (י) השמשות: (ד) ויישן בהם. וחישינן שמא יפיה נשינתו (ג) אבל מדאורייתא מותר להניחם בלילה דקי"ל לילה זמן תפילין: (ה) קודם וכו'. ר"ל דלא אסרו רבנן רק להניחם לכתחלה בלילה (א) אבל מכיון שכבר מונחין עליו מבעוד יום לא הצריכום לחלצן: (ו) כל הלילה. פ"י כל זמן שאין חולצן (ד) דאלו חולצן פ"א שוב אסור להניחן: (ז) מותר. ר"ל עד זמן שרוצה לישן דאו בהכרח מסירן שאסור לישן שינת קבע בהן וכדלקמן בסימן מ"ד. (ה) ואפשר דבלילה דזמן שינה הוא אפילו שינת עראי אסור מדינא: (ח) ואין מורין כן. הלכה למעשה לאחרים שמא יבואו להניחן לכתחלה וע"כ לא יעשה כן אלא בינו לבין עצמו (ו) אבל לא ברבים דהוא ג"כ כהוראה וע"כ (ו) אין להתפלל בהם תפילת ערבית בתענית צבור כרבים: (ט) ונמצאו עליו. דוקא נמצאו מקילינן ומורין שבשביל השמירה אין צריך לחלצן אפילו כל הלילה כ"ז שלא יישן (ח) אבל להניחם לכתחלה אסור בשביל השמירה ויש מקילין בזה [ע"ת והגר"א]: ג' (י) לצאת לדרך. וקשה לו להניחן אחר"כ מפני הקור וכל כה"ג [ח"א]: (יא) בהשכמה. אפילו (ט) קודם עמוד השחר: (יב) מניחם. קודם יציאתו. ויכול (י) לכיון שלובשם

שער הציון

(ה) תוס' ב"י: (ג) מ"א לקמן בסימן ל"א: (ג) ב"י: (ה) לבוש ופמ"ג: (ג) מ"א: (ד) מנחות ל"ו ע"א: (ה) פמ"ג: (ו) מ"א: (ז) ארה"ח בשם אחרונים: (ח) ב"י וט"ו: (ט) רש"י מנחות ל"ו ע"א: (י) פשוט:

איש מצליח

1. וכדי לעשות זכר לבני מערבא שהיו מוכרים לשמור חוקיו, יאמר כשחולץ התפילין, פסוק ויאמר אם שמעו תשמעו וגו' ושמרת כל חוקיו וגו' (כה"ח אות א): 2. ושיעור זה נחבאר לעיל (סי' י"ח) שהוא בא"י בערך כשעה לפני הגוף החמה: 3. אבל הארז"ל היה נוהר מאד שלא להיות מעוטף בטלית ותפילין אחר שקיעת החמה (כה"ח אות ה' ובמ"ב לקמן ט"ק ט"ו): 4. וכתב המ"ב

הגהות ותיקונים: (א) כל: (ב) סי' י"ח ט"ק א': (ג) חולצה:
 הערות והארות: (1) עיין בה"ל סוף הסימן לענין ברכה: